Victor Martin

Viaţa e un cântec

Eric şi Hana se strecurară cu greu prin mulţime. Cum amestecul mirosurilor, la o expoziţie de flori, dă un iz general de înmormântare, cântecele miilor de oameni-melodie, ce curgeau de-a lungul şi de-a latul străzii, luate împreună, dădeau naştere unui zgomot infernal. Ca tacâmul să fie complet, în lumea roboţilor utilitari avea loc şi o campanie electorală pentru alegerea unei noi conduceri a oraşului.

Când, în sfârşit, ajunseră în parc şi se aşezară pe o bancă, se priviră stânjeniţi. Nu pierduseră niciodată atâtea secunde preţioase, cum făceau acum, când erau împreună.

Viaţa scurtă a unui individ-cântec, mai ales la început, când totul era foarte trepidant, nu permitea acest lucru. Eric fusese compus în urmă cu 27 de secunde, iar Hana avea 21 de secunde. Mai era mult până la 1 minut, când deveneau maturi, dar timpul trecea repede.

- Facem un cântecel? se precipită Eric.

- Sigur, spuse Hana.

Mintea le mergea repede. El ar fi vrut să-i propună o lungă plimbare prin parc, să vorbească despre

tot felul de nimicuri, să se sărute, să filozofeze asupra existenţei.

Nu-şi permiteau să se piardă pe terase, alături de alte melodii, de dor de ducă, în jurul unor cafele, băuturi spirtoase sau prăjituri sofisticate. Lumea stărilor de spirit subiective, specifică vârstei de 2,5-3 minute, nu-i prindea încă, chiar dacă preparatele culinare, prin natura lor lăuntrică, proprie şi esenţială, erau adevărate simfonii de formă, culoare sau gust.

Atmosfera primăvăratică era plină de poezie şi de parfumul melodiilor ce se

întâlnesc, venind din cele mai neaşteptate colţuri, dar nu era timp ca el să facă propuneri voalate, iar ea să se codească şi aşa mai departe.

Dădură naştere unui cântec nu prea elaborat, dar frumos, şi îşi imaginară că zâmbesc. Cântecul zbură, preţ de o nanosecundă, pe deasupra copacilor, apoi coborî pe solul înierbat.

Cei doi oameni-cântec îşi priviră cu drag progenitura, preţ de o miime de secundă, apoi o luară unul de o mână şi altul de cealaltă mână şi porniră spre casa lui Eric. Pentru a nu pierde timp, se urcară pe platforma primului autovehicul al municipalităţii întâlnit în cale.

Roboţii utilitari se strânseră unii în alţii, pe o bancă circulară, şi le făcură loc să stea.

- Creşte repede, spuse unul dintre roboţi, arătând spre copilul-cântec. Ce vârstă are?

- Nu întreţinem conversaţie inutilă, spuse Hana. Vrem să ajungem acasă. Cântecul

are un text finit, cu puţine cuvinte. Vrem să nu facem variaţiune pe temă dată.

- N-am vrut să supărăm pe nimeni, spuse robotul.

- Nici noi, interveni Eric. Dacă vrei, întreabă-mă pe mine!

- Nu ştiu ce să mai întreb, spuse robotul, stânjenit.

- Poţi să ne spui de unde veniţi.

- Venim de la lucru.

- Vă permiteţi. Aveţi timp să lucraţi, să citiţi sau să vă distraţi.

- Nimic palpitant, spuse robotul. La începuturi, nu ne făceam probleme cu

trecerea timpului. Nici nu cunoşteam cuvântul. Neexistând timp, acesta nici nu trecea. A trebuit să construim oamenii-cântec pentru a ne lega de un cuvânt. Existenţa e cu cântec. Deşi cunoaştem nu mai puţin de 17 dimensiuni esenţiale, timpul, această „a patra dimensiune", cum îi spuneţi voi, nu o descoperisem. Ea se găseşte în sistemul vostru de 26 de dimensiuni, conform cu teoria stringurilor. Vă mulţumim pentru aceasta! Ultimele noastre lucrări reprezintă sfârşitul de an şi începerea unuia nou. Mai reprezintă şi începutul epocii optime de semănat. După terminarea lucrărilor, avem ziua agricultorului, când suntem liberi. Agricultorii pun seminţe peste tot, merg şi se întorc de la lucru, încontinuu. Scenariul e scenariu. Nu avem altul…

Robotul o ţinu tot aşa încă multă vreme. Ceilalţi roboţi îl ascultau cu gurile căscate.

Nici nu observară cu cât timp în urmă, sosită în faţa porţii, familia lui Eric se dăduse jos de pe platformă.

Oamenii-cântec mulţumiră pentru amabilitate, dar nu îi auzi nimeni; androizii erau atenţi la cel care se pornise să vorbească.

- Ce tâmpit, spuse Eric.

- Cred că s-a dereglat, spuse Hana.

Urcară scările de la intrarea casei, rupseră afişele lipite pe uşă, apoi deschiseră.

Roboţii aveau alegeri pentru o nouă conducere a oraşului şi puseseră afişe din abundenţă, unele peste altele, să fie. Se apucaseră să ţină discursuri, unde vrei şi unde nu vrei, sau să dea interviuri la radiouri şi televiziuni. Platformele lor electorale se plimbau peste tot; puteau fi văzute prin cele mai îndepărtate colţuri ale oraşului.

Eric şi Hana ignorară megafonul aşezat pe al cincilea stâlp, din vale către ei, megafon care hârâia îndemnuri de prezenţă la vot. Pe ei, ca oameni-cântec, marşurile dintre texte îi râcâiau pe scoarţa cerebrală, răscolindu-le sufletul, ca o mărturisire ce urmează trăirea. Se ştie, „vieţuirea, odată pusă în cuvinte, capătă aură de destin". Ce destin poate avea istorisirea secundei?! Oamenii-melodie vorbeau foarte puţin, negăsind rostul scoaterii la suprafaţă a nimicului. Considerau că politicienii androizilor au dreptate când vorbesc; când tac, nu au dreptate.

Le datorau totul roboţilor care împânzeau planeta şi, în acelaşi timp, simţeau că nu le datorează nimic. Dacă dăruieşti ceva, trebuie s-o faci în aşa fel încât să nu jigneşti. Oamenii erau obişnuiţi mai mult cu trecerea, din momentul în care erau compuşi de părinţi, până în punctul în care, fără voie, trebuiau să-şi ia zborul către necunoscut. Trăind indecent de mult, roboţii utilitari îşi permiteau să greşească, să se ţină chiar şi de alegeri. Ei îşi permiteau să producă cele mai rele lucruri bune.

Oamenii-cântec erau creaţia roboţilor utilitari. După ultima conflagraţie mondială, în urma căreia n-a mai rămas nici urmă de om, roboţii au rămas singuri. Au trecut mai multe zeci de mii de ani de fisiune continuă a materialului radioactiv.

Aşa cum s-au priceput, roboţii i-au conceput pe oameni. Au avut mai multe încercări nereuşite, în mai multe puncte de pe glob. Până la urmă, când radioactivitatea a mai scăzut, au reuşit. Într-una dintre puţinele cărţi rămase necarbonizate, au descoperit că „omul este o melodie". Le trebuia altceva; un sistem nu rezistă decât ca replică la un alt sistem, fie şi artificial.

Un cântec, pe vremea când planeta era împânzită de oameni adevăraţi, ţinea cam 2,5-3 minute; rareori se întindea la 4 minute. Existau şi arii, simfonii sau opere, compoziţii exclusiv instrumentale sau muzical-dramatice de proporţii mari, scrise pe un libret cu subiect literar şi interpretate de solişti, cor şi orchestră, dar acestea erau ca nişte colonii de corali. Dacă omul este "un cântec", aşa cum scria în carte, roboţii şi-au spus că trebuie să fie o entitate simplă, penetrantă, de sine stătăoare, o secvenţă dintr-un recif, şi au ales varianta de aproape 3 minute. N-au găsit niciunde scris "viaţa e o simfonie" sau "viaţa e o operă". Au găsit doar lucruri vagi de tipul "simfonie de culori" sau "o simfonie de trupuri în mişcare". Sau referiri la viaţă, gen "existenţa umană e cu cântec" şi "cântecul de lebădă al omenirii".

Roboţii intenţionaseră să creeze o viaţă trepidantă, scurtă, eficace, modernă, „muzicală, fără ritm şi fără rimă, îndeajuns de mlădioasă şi îndeajuns de antitetică", care să se adapteze nu atât unui oraş enorm, desemnat mai ales prin „încrucişarea nenumăratelor lui raporturi", cât „mişcărilor lirice ale sufletului" sau „unduirilor visării, zvâcnirilor conştiinţei".

Nu prea reuşiseră. Nu ştia nimeni ce făceau roboţii utilitari cu „mişcările lirice ale sufletului" oamenilor-melodie, înregistrate pe suport magnetic şi depozitate în spaţii imense, în cutii aseptice de cuarţ.

Nu spuneau nimănui nimic hărţile electromagnetice ale sufletelor depozitate. Nu spuneau nimănui nimic hărţile reveriilor sau conştiinţelor, modelate şi cizelate de universul urban.

Mai multe organizaţii civice susţineau că în urmă cu milioane de ani oamenii trăiau şi 20 de ani, nu

numai 2-3 minute ca acum. Cine era dispus să creadă asemenea bazaconii? Poate componenţii organizaţiilor care militau pentru o viaţă mai lungă.

Roboţii utilitari îi lăsau să se strângă, să vorbească şi să piardă secunde preţioase dintr-o viaţă şi aşa scurtă. Era treaba lor. Nu erau mai răi decât cei ce hotărâseră să chefuiască sau să doarmă. După o scurtă perioadă de adolescenţă, cam după 20 de secunde, oamenii-cântec erau lăsaţi să facă orice doreau. Resursele erau nelimitate.

Oamenii erau conştienţi că fuseseră creaţi de roboţi, dar minţi încinse puneau tot mai des întrebarea: de ce făcuseră omul în acest fel şi nu altfel? De ce nu îi construiseră mai longevivi? Şi se mai întrebau: cine construise primul robot? Oamenii, în nici un caz. Cum să construiască micile entităţi de 3 minute nişte unităţi, dacă nu neapărat infinite, oricum, cu o existenţă incredibil de lungă. Androizii se realizau unii pe alţii, dar trebuie să fi existat cineva mai înainte, creator al primului robot.

Pe extremiştii cu o gândire de felul ăsta nu-i băga nimeni în seamă. Cu toţii erau mulţumiţi că există, că sunt oameni-cântec şi considerau că o melodie de 2-3 minute e de-ajuns. Şi dacă ar fi durat cu orele, la nivelul infinitului, tot nişte nimicuri trecătoare ar fi fost.

- Auzi, colo! se trezi Eric vorbind. Să faci oamenii sub forma unor melodii de

câteva minute!

- Ai spus ceva? întrebă Hana în timp ce iniţia fetiţa-cântec în folosirea aparaturii mecanice, electrice

sau electronice din bucătărie.

- Nu, nimic.

- Mi s-a părut că te-am auzit vorbind.

- N-am spus nimic.

- Foarte bine. Dacă începi ca robotul din autovehicul, intru la idei. Poţi spune oricâte prostii vrei;

atâta timp cât nu le înţelege nimeni, sunt geniale.

- Nu e cazul, minţi bărbatul-cântec.

Se aşeză pe un scaun, îşi pironi privirea în podea şi încercă să reînnoade firul gândului.

Îşi spuse că existenţa era o mare prostie, o practică a muzicii nesusţinută de nici o teorie muzicală

creaţionistă.

Nu conta lungimea cântecului, ci calitatea acestuia. Cine nu se ridica la nivelul unei îmbinări

armonioase de sunete muzicale, rămânea la nivel de manea, cea mai de jos condiţie umană, o îmbinare nefericită între o melodie tradiţională incitantă şi o voce hârâită, de cea mai joasă speţă.

Eric nu avea o idee prea clară. Considera că viaţa era prea scurtă şi, din cauza asta, calitatea ei era

discutabilă. Ontogeneza unui om-cântec nu era decât o sclipire a filogenezei. Altfel se putea vorbi dacă lungimea vieţii ar fi permis lungi discuţii, un proces îndelung de gândire, cercetarea, analiza, somnul.

Fiecare avea părerea lui. Unii considerau viaţa un sunet al muzicii, alţii un urlet de

disperare. Imperfecţiunea creează percepţie.

La mai multe secunde de la naşterea cântecelului pe care hotărâseră să-l numească Arna, o fetiţă-cântec, lui Eric începu să i se pară viaţa un urlet, prea scurt şi gâtuit pentru a avea cineva timp să se pregătească să-l ia în seamă.

Se înscrisese într-o organizaţie neguvernamentală în care se susţinea ideea unei vieţi mai lungi, dacă nu cât cea a roboţilor de îndelungată, pentru că asta ar fi fost o pretenţie absurdă, măcar de câteva zile să fie, să aibă timp să facă vreun lucru util pentru societate. Nu credea că roboţii epuizaseră toate invenţiile. Era posibil ca unii să nu considere că e importantă doar scurta trecere; aceasta trebuia să ducă undeva. Poate vreunul voia să lenevească pe o bancă, într-o grădină, şi să se gândească la tot ce îl înconjura şi de ce.

La oamenii-cântec, filmele mentale erau simple fulguraţii psihice. Nu aveau timp să citească. Abia reuşeau să se afirme pe ei înşişi, numai că, întâmplător, Eric auzise o conversaţie între doi roboţi. Unul citise undeva că au existat timpuri când oamenii erau atât de primitivi încât trăiau până la 10 zile, în peşteri, în condiţii mizerabile, într-o vreme când nici nu se auzise de muzică. Dacă ieşeau din peşteră, arşiţa soarelui îi făcea să îmbătrânească rapid şi să moară în scurt timp.

Auzind că procesul ontogenetic al omului poate fi grăbit de radiaţia solară, Eric ieşea din casă doar înfofolit în haine de protecţie. Acum, pentru că era obligat genetic să-şi facă datoria faţă de sociatate, împreună cu Hana, eliberase un urmaş, fetiţa-melodie cu numele de Arna. Nu avusese de ales; era necesar să facă o excepţie, să înfrunte aglomeraţia oraşului şi să meargă în parc, locul cel mai propice unei uniri armonice cu o femeie-cântec.

De când începuse să fie interesat de trecutul de dinaintea trecutului, nu se mai ocupa cu vieţuirea, în consonanţă cu ai săi, ci începuse să urmărească atent ce discutau roboţii utilitari, care aveau timp de discuţii. Uneori, prindea frânturi interesante de frază, alteori pierdea şi o nanosecundă întreagă degeaba. Punea totul cap la cap şi îşi forma păreri proprii, grăbindu-se să meargă şi să le expună la organizaţie.

Roboţii, cu simţurile lor artificiale, ştiau că sunt urmăriţi de un om-melodie cam maladiv şi îi serveau minciuni pe tavă. Erau amuzaţi să susţină memoria colectivă a oamenilor-cântec prin intermediul câtorva armonice trecătoare. Erau chiar mulţumiţi; o specie care nu vrea nimic, merită acest lucru.

Câte un robot mai agresiv se plictisea repede să furnizeze informaţii vreunui om-cântec, îl înregistra înainte de termen şi îşi vedea de ale lui; nimeni nu-l căuta pe om. Chiar dacă exista legislaţie pe baza căreia să poată fi judecată o astfel de faptă reprobabilă, nimeni nu o punea în practică; pentru omul-cântec, timpul era prea puţin. Nu poţi judeca o cauză în condiţiile în care următorul termen de judecată e neantul.

O discuţie despre ceasuri i s-a părut lui Eric de-a dreptul fascinantă. Din conversaţie, rezulta faptul că aparatele de înregistrat scurgerea timpului nu fuseseră inventate de roboţi. La ce le-ar fi trebuit androizilor ceasuri, când viaţa lor, în comparaţie cu aceea a oamenilor-melodie, era, practic, infinită? Neexistând timp, acesta nu ar fi trebuit să treacă.

Singurul lucru unde se băgaseră roboţii era lungimea zilelor şi nopţilor, fiindu-le foarte uşor să le scurteze şi să le facă mai mici, la nivelul unei existenţe de doar câteva minute.

Oamenii-cântece nu ar fi trebuit să-şi facă probleme cu trecerea timpului şi să-şi petreacă jumătate din existenţă uitându-se la ceasuri. Se ştie că, dacă ignori trecerea timpului, acesta se scurge mai încet. Se consumă doar o melodie, care este omul, apoi se stinge şi rămâne doar o înregistrare pe suport magnetic, într-o sală special amenajată. Cine are timp să se uite? Cât despre un eventual trecut, cine să se intereseze?! Oamenii se apucă să-l studieze abia când începe să-i intereseze viitorul.

Când nu au timp şi plăcere să depoziteze imagini fotografice sau sonore cu oameni în vreun colţ de memorie electronică, roboţii sunt cei care se strâng să vizioneze filme cu oameni-melodie.

Androizii sunt cei care se ocupă cu trecerea şi petrecerea timpului oamenilor. Ei ştiu cel mai bine să facă lucrul ăsta; ei i-au construit.

Cine se întreabă de ce oamenii nu au fost creaţi după chipul şi asemănarea roboţilor utilitari, ci s-a făcut o mixtură stranie între modul cum arăta fiinţa umană înainte de războiul atomic şi ceea ce

scria în cărţi că era, „o melodie trecătoare”, poate avea un posibil răspuns. Roboţii se puteau produce, unii pe alţii, la infinit, dar ar fi fost foarte plictisitor să fie singuri pe planetă, mai ales că, aşa cum scria în cărţi, „la început a fost omul”.

A trebuit să vină roboţii, cu zeci de mii de ani în urmă, să lege omul de o melodie. Fiecare om era integrat în câte o melodie, în cadrul global al unei „muzici a sferelor”. Cât mai trecătoare, melodia nu plictiseşte. Sunetul trece ca apa; inteligenţa rămâne. Dacă nu ştie s-o folosească, la ce-i trebuie omului inteligenţă?

Eric nu ştia de unde îi veneau astfel de gânduri. Veneau ele de undeva. Creativitatea androidului venea de undeva; era posibil să aibă şi imaginaţia omului vreun fundament. Poate venea din fondul genetic, dar şi genomul fusese inventat tot de roboţi. La aceştia trebuia să fie cheia existenţei.

Trebuia să expună cât mai urgent aceste idei, în cadrul organizaţiei. Era posibil ca acestea, completate de alte generaţii, să ducă, în viitor, la un rezultat.

Văzând că se întunecă afară, îşi desprinse privirile de pe podea, se ridică şi, fără nici o vorbă, ieşi.

La organizaţia civică, vorbi aproape numai el, lucru care îi plictisi repede pe colegi. După nu se ştie cât timp, dezamăgit de faptul că nu fusese ascultat, se întoarse acasă.

Încercă să se facă înţeles, de mai multe ori la rând, dar texte ca acelea debitate de Eric îşi puteau imagina şi singuri. Chiar şi interpretarea lăsa de dorit. În plus, mulţi erau nemulţumiţi de faptul că îşi ţineau întâlnirile în ilegalitate, în loc să iasă la lumina zilei, în piaţă, să fie mai militanţi. Roboţii aveau alegeri pentru consiliul local şi pentru funcţia de primar al oraşului. Poate puneau pe ordinea zilei remodelarea originii omului-cântec încât existenţa ulterioară a acestuia să fie mai lungă. Poate candida chiar unul dintre ei la funcţia de edil-şef.

- De ce nu?! întrebă Eric retoric.

- Din cauză că primarul e ales o dată la patru ani, nu o dată la patru secunde, se

enervă preşedintele organizaţiei. Coboară în realitate!

Supărat că fusese luat tare şi nu-l mai asculta nimeni, dintr-un anumit moment devenind ţintă a ironiilor ieftine, Eric mai frecventă un scurt timp organizaţia, apoi încetă să se mai ducă. Cheia succesului nu consta în inutilitatea acesteia.

Morbul gândurilor era încă prezent. O simplă încetare a frecventării organizaţiei nu însemna că reflexul nu era mai puternic şi mintea nu-i stătea acolo.

Se hotărî să se înscrie în altă organizaţie civică, dar nu ştia în care. În plus, nimeni nu mai trecuse, până la el, de la o grupare la alta. Nu avea nimeni timp.

Câteva zeci de secunde la rând, se plimbă fără rost pe străzi pustii, înainte de a se întoarce acasă.

După aproape 1 minut de convieţuire armonioasă în familie, adică mai mult de o treime din viaţă, timp de coabitare neegalat la oamenii-cântec, Hana începu să aibă îndoieli serioase în privinţa sănătăţii mintale a lui Eric.

Într-o bună zi, femeia-cântec anunţă că-l părăseşte şi se mută într-un adăpost public. Luă fata-melodie de mână şi părăsi, fără multe certuri sau texte, domiciliul comun.

Rămas singur, Eric pleca, după cum îi era obiceiul, şi se întorcea degeaba. Roboţii nu se mai băgau în jocul de-a furnizarea de informaţii mai mult sau mai puţin inventate. Când simţeau că omul-cântec se furişează pe după colţurile caselor sau pe după lăzile de gunoaie, să tragă cu urechea, îşi încetau conversaţia.

Depuse o cerere de adeziune la o asociaţie civică destul de interesantă şi aşteptă răspuns până se plictisi; răspunsul nu mai venea. Când timpul accelerează evenimentele, nu poţi nici să te plictiseşti cum trebuie.

Un om-cântec în vârstă de numai 1,5 minute atât de rupt de ai săi, cât şi de societatea roboţilor utilitari, ar fi trebuit să fie un semnal de alarmă. Nu era.

Dacă trăieşte prea mult, omul-cântec începe să aibă idei. Ideile acestuia nu duc decât la violenţă şi distrugere.

Eric se aşeză pe scaun şi îşi pironi privirea în podea. În ura lui faţă de societatea intolerantă şi ignorantă, îi încolţi o idee. Se va apuca să construiască o bombă, capabilă să arunce în aer tot oraşul. Pentru asta, îi trebuiau informaţii şi cunoştinţe ştiinţifice, precum şi un om-melodie de încredere, care să continue, încă 2 minute, ceea ce avea de gând să înceapă, apoi să-i aducă şi pe alţii. Într-un milion de generaţii, totul era gata; aveau şi oamenii cu ce negocia o eventuală mărire a duratei de viaţă.

Nu avea voie să greşească; pentru a greşi, trebuie să ai timp.

„În fond, roboţii utilitari erau tot timpul într-un război existenţial cu oamenii-cântec. Esenţa războiului este: duşmanul trebuie ţinut în viaţă, cu orice preţ. Din fericire, nici un război nu ajunge la esenţă.”, îşi spuse Eric.